

18/07/2024

077-5006206

052-6885006

מורכבות של גניבה

על פניו, מעשה גניבה פשוט וברור להבנה, ולא נדרשת פרשנות מיוחדת על מנת להאשים ולהרשיע בו. ואולם, החיים מורכבים יותר מהמחשבות ומעמידים בפניו בתי המשפט, החוק ועורכי הדין אתגרים גם בתחום זה. המורכבות ניכרת הן בלשונו של חוק העונשין עצמו, הן במופעיה השונים של העבירה, הן בפריטים הנגנבים, והן בפרשנויות השונות של החוק.

מה אומר חוק העונשין?

סעיף 383 לחוק העונשין הוא העוסק בעבירת גניבה, וזו לשונו: "אדם גונב דבר אם הוא נוטל ונושא דבר הניתן להיגנב, בלי הסכמת הבעל, במרמה ובלי תביעת זכות בתום לב, כשהוא מתכוון בשעת הנטילה לשלול את הדבר מבעלו שלילת קבע" בהמשך לכך מבאר החוק כי המונח "נוטל" (כולל השגת החזקה) כולל שימוש בתחבולה, הפחדה, בטעות הבעלים ומתוך ידיעת הנוטל, במציאה (אם באותה עת הניח המוצא שניתן לגלות את הבעלים באמצעים סבירים), ובנשיאה (כולל הסרה של הדבר הנגנב ממקומו או הסרתו של דבר מחובר עם ניתוקו הגמור). על מעשים אלו קובע חוק העונשים ענישה מרבית של 3 שנות מאסר.

מה אפשר לגנוב?

שימו לב להגדרה שלעיל בדבר "דבר הניתן להיגנב". מדובר כמובן בהגדרה רחבה ביותר וחוק העונשין מבאר בסעיף קטן 4 כי זהו "דבר בעל ערך שהוא נכסו של אדם, ובמחבור למקרקעין - לאחר ניתוקו מהם". יש לציין כי לאורך השנים משלה במערכת המשפט גישה פרשנית, לפיה מדובר אך ורק בדברים מוחשיים שהזולת מחזיק בהם (טלפון נייד, מזומן, המחאות, מוצרים במכולת וכדומה). ואולם, החוק תוקן כך שדברים היכולים להיגנב יהיו גם חיובים ברי תביעה, כלומר כל דבר בעל ערך כלכלי לרבות חשבונות בנק ומידע ממוחשב. במילים אחרות, שונתה ההגדרה המסורתית של נטילה ונשיאה של הדבר הגנוב באמצעות פעולה פיזית. יחד עם זאת, ישנם דברים שאי אפשר לגנוב, והם אלו שאין להם כל ערך כלכלי. למשל, ייתכן שלתמונה מיום הנישואין יש משמעות רגשית משמעותית עוד יותר מארנק עם 500 שקלים, אך מי שנוטל אותה לא יועמד לדין באשמת גניבה.

דוגמא למורכבות

מן האמור לעיל נובע שבהגדרת גניבה צריך להתממש יסוד עובדתי, שהינו הוצאה של נכס מסוים מחזקת האחר בלא שהסכים לכך. יחד עם זאת, אם ניקח לדוגמא אדם המבקר במשרד ונותר לרגע לבדו, ומניח את ידו על פנקס צ'קים מתוך מטרה לגנוב אותו, הרי שלא מדובר בגניבה. מדוע? מפני שלא מספיק לתפוס שליטה על הרכוש אלא גם להרחיק אותו מהמקום. אם בדיוק באותו הרגע נכנס הבעלים למשרד ותפס את המבקר על חם, הרי שלא התבצעה גניבה אם טרם הספיק האחרון להזיז את הפנקס ממקומו.

מצד שני, ניתן יהיה להאשימו בעבירת ניסיון גניבה שהינה חמורה פחות. יתרה מכך, ישנן פרשנויות הגורסות כי גם אם נטל המבקר את פנקס הצ'קים לחזקתו, הניחו בכיס מכנסיו ונתפס על חם בעודו שווה במשרד, עדיין אין המדובר בגניבה. על פי פרשנות זו הגניבה מתבצעת רק אם הצליח לצאת עם הפנקס ממתחם המשרד, שכן כל עוד הוא נמצא בתוכו לכאורה לא הזיז את הפנקס ממקומו והוציאו לחלוטין מחזקת בעליו. מאידך, בדרך כלל יטו הפרקליטות ובית המשפט לפרשנות המחמירה יותר, לפיה עצם הרמת החפץ והכנסתו לכיס היא בפני עצמה גניבה.